

DUK apie skaidriai dirbančiojo asmens identifikavimo kodą (skaidriai dirbančiojo

ID) Kas yra skaidriai dirbančiojo ID?

Skaidriai dirbančiojo ID – unikalus „Sodros“ informacinėje sistemoje suformuotas QR kodas, kuriame užšifruoti duomenys apie darbuotoją, savarankiškai dirbančio asmens arba į Lietuvą komandiruo to asmens statusą. Taigi skaidriai dirbančiojo ID patvirtina, kad asmuo yra įdarbintas pagal darbo sutartį, yra savarankiškai dirbantis arba į Lietuvos Respubliką komandiruotas asmuo.

Kas privalo turėti skaidriai dirbančiojo ID?

Skaidriai dirbančiojo ID kodą privalo turėti visi statybos darbus atliekantys asmenys:

- dirbantys pagal darbo sutartį;
- vykdančys savarankišką veiklą;
- pagal civilinę sutartį dirbantys mažosios bendrijos vadovai;
- komandiruoti į Lietuvą darbuotojai.

Kas laikoma statybos darbais?

Pagal Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 2 straipsnio 90 dalį, statybos darbai – darbai, atliekami statant (montuojant, tiesiant) naują, rekonstruojant, remontuojant ar griau nant esamą statinį (žemės kasimo, mūrijimo, betonavimo, montavimo, pamatų ir stogų įrengimo, stalių, apdailos, įrenginių paleidimo ir derinimo). Statybos darbai skirstomi į bendruosius (žemės darbai, statybinių konstrukcijų statybos ir montavimo darbai) ir specialiuosius (kiti statybos darbai).

Pažymėtina, jog į statybos darbų sąvoką patenka ir privačių butų ar namų remontas, taip pat šių objektų vidaus ar išorės apdailos ar rengimo darbai.

Kas privalo tikrinti skaidriai dirbančiojo ID?

Statybos darbus užsakantis asmuo privalo įsitikinti, kad statybos darbus atliekantys asmenys turėtų suformuotus galiojančius kodus. Šią pareigą galima raštu pavesti vienam įgaliotam rangovui.

Kas nurodoma skaidriai dirbančiojo ID?

Kode užšifruojami šie duomenys: darbuotojo statusas, jo vardas, pavardė, darbdavio (draudėjo) pavadinimas, juridinio asmens kodas (jei jo neturi – draudėjo kodas), o jeigu darbdavys (draudėjas) yra fizinis asmuo – draudėjo vardas ir pavardė.

Kaip gauti skaidriai dirbančiojo ID kodą?

Dirbantieji skaidriai dirbančiojo ID gali gauti:

- prisijungę prie asmeninės „Sodros“ paskyros [gyventojui](#) > *Meniu skiltyje kairėje pasirinkę meniu punktą „Skaidriai dirbančiojo ID“*. Skaidriai dirbančiojo ID kodas išduodamas iškart – asmuo, prisijungęs prie „Sodros“ informacinės sistemos, kodą gali atsisiųsti realiuoju laiku.
- pateikę prašymą atvykus į „Sodros“ [skyrių](#). Pateikus prašymą skaidriai dirbančiojo ID išdavimas gali užtukti iki 3 darbo dienų.

Asmuo, dirbdamas pagal kelias darbo sutartis, ar besiverčiantis savarankiška veikla, gaus po atskirą kodą kiekvienai darbo sutarčiai (kiekvienam socialinio draudimo pas atskirą draudėją atvejui) ir kiekvienai savarankiškai veiklai, kurią asmuo vykdo kaip skirtingo statuso savarankiškai dirbantis asmuo, pavyzdžiui, veikla, įsigijus verslo liudijimą, ir veikla pagal individualios veiklos pažymą.

Darbdaviai informaciją apie savo darbuotojams / į Lietuvą komandiruotiems darbuotojams suteiktus skaidriai dirbančiojo ID gali gauti:

- tą pačią dieną, prisijungę prie asmeninės „Sodros“ paskyros [draudėjui](#) > *Ataskaitos* > „[S54. Informacija apie suteiktus Skaidriai dirbančiojo ID](#)“;
- pateikę prašymą atvykus į „Sodros“ [skyrių](#). Pateikus prašymą skaidriai dirbančiojo ID išdavimas gali užtrukti iki 3 darbo dienų.

Vienos užklauso metu darbdavys gali atsisiųsti daugiau nei vieną skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodą. Darbdavys / komandiruotus užsieniečius priimantis asmuo gali gauti tik tuos skaidriai dirbančiojo ID, kurie yra suformuoti jo darbuotojams arba pas jį komandiruotiems užsieniečiams.

Į Lietuvą komandiruotas darbuotojas informaciją apie jam suteiktą skaidriai dirbančiojo ID gali gauti pateikęs prašymą „Sodros“ skyriuje.

Kokia forma išduodamas ID kodas?

Skaidriai dirbančiojo ID kodą galima atsisiųsti įrenginyje (mobiliajame telefone, kompiuteryje ir pan.) arba atsispausdinti ant popieriaus.

Kiek laiko galioja išduotas skaidriai dirbančiojo ID?

Skaidriai dirbančiojo ID neturi nustatytas galiojimo laiko. Jis panaikinamas automatiškai, kai:

- darbuotojas atleidžiamas;
- savarankiškai dirbantis asmuo nutraukia savarankišką veiklą;
- mažosios bendrijos vadovas netenka mažosios bendrijos vadovo statuso;
- baigiasi laikotarpis, kuriam darbuotojas buvo komandiruotas darbui pas Lietuvos darbdavį.

Kokios statytojo (užsakovo) pareigos?

Statytojas (užsakovas) ar jo vienas įgaliotas rangovas privalo užtikrinti, kad visi statybos darbus atliekantys fiziniai asmenys turėtų suformuotus galiojančius kodus ir juos (jas) pateiktų nelegalaus ir nedeklaruoto darbo kontrolės institucijoms (Valstybinei darbo inspekcijai, Valstybinei mokesčių inspekcijai, FNTT, policijai), statytojui (užsakovui) arba jo vienam įgaliotam rangovui.

Kaip identifikuojami kiti statybvietėje esantys asmenys, kurie neatlieka statybos darbų?

Kiti, statybvietėje esantys asmenys, kurie neatlieka statybos darbų, statybvietėje gali būti tik turėdami statytojo (užsakovo) ar jo vieno įgalioto rangovo nustatytą identifikavimo priemonę ir užregistruoti, nurodant jų atvykimo į statybvietę pradžios laiką bei atvykimo priežastį.

Kas gali tikrinti skaidriai dirbančiojo ID?

Skaidriai dirbančiojo ID gali tikrinti:

- Valstybinė darbo inspekcija;
- Valstybinė mokesčių inspekcija;
- Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcija;
- Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba;
- Policija ir kt. institucijos;
- statybų užsakovas bei rangovas;

- pats asmuo kuriam suteiktas skaidriai dirbančiojo ID arba savo iniciatyva, siekdamas įrodyti kode užšifruotų duomenų apie save teisingumą ir galiojimą, gali leisti patikrinti kitam asmeniui.

Kaip patikrinti skaidriai dirbančiojo ID galiojimą?

Kodas tikrinamas mobiliojo įrenginio pagalba nuskaitydamas QR kodą. Tam tikslui naudojama nemokama mobili programėlė, kurią tikrintojai gali atsisiųsti interneto naršyklėje savo mobiliajame telefone, planšetėje ar kituose įrenginiuose: <https://www.sodra.lt/tikrinti>. Skaidriai dirbančiojo ID galiojimas yra tikrinamas tikruoju laiku, todėl skaidriai dirbančiojo ID tikrinimui reikalingas interneto ryšys. Jeigu tikrinimas vyksta, kai nėra interneto ryšio, tokiu atveju nėra galimybės įsitikinti ar QR kode užšifruoti duomenys galioja tikrinimo metu.

Nuskenavus QR kodą adresu www.sodra.lt/tikrinti įrenginyje geltoname fone rodomas tekstas „Tikrinama“ – Skaidriai dirbančiojo ID yra autentiškas ir programa bando atlikti duomenų tikrinimą. Baigus duomenų tikrinimą įrenginio ekrane atvaizduojamas vienas iš šių rezultatų:

- **žaliame fone** rodomas tekstas „Galioja“ – Skaidriai dirbančiojo ID yra autentiškas ir duomenys galioja;
- **raudoname fone** rodomas tekstas „Negalioja“ – Skaidriai dirbančiojo ID yra autentiškas, tačiau duomenys negalioja;
- **raudoname fone** rodomas tekstas „Negalioja“ ir nurodoma negaliojimo priežastis – Skaidriai dirbančiojo ID nėra autentiškas ir negalioja;
- **geltoname fone** rodomas tekstas „Tikrinimo klaida“ – tikrinamo metu tikrinimo įrenginys neturi interneto ryšio arba galimi programiniai sutrikimai – Skaidriai dirbančiojo ID yra autentiškas, tačiau nėra galimybės patvirtinti, kad duomenys galioja.

Kam taikoma atsakomybė, jeigu statybos darbus atlieka asmuo neturintis galiojančio skaidriai dirbančiojo ID?

Bauda skiriama statybos darbus **užsakančiam** asmeniui.

Statybos darbus užsakančiam asmuo gali **įgaluoti raštu** vieną rangovą užtikrinti, kad visi statybos darbus atliekantys fiziniai asmenys turėtų suformuotus galiojančius kodus, tokiu atveju, jeigu šios pareigos nesilaikoma, bauda skiriama įgaliotam rangovui.

Jeigu statytojui (užsakovui) fiziniam asmeniui statybos darbus atlieka vienas rangovas juridinis asmuo, tai šis juridinis asmuo yra laikomas įgaliotu rangovu ir atsakomybė tenka jam, visais kitais atvejais būtinas rašytinis įgaliojimas.

Kokia atsakomybė taikoma neįsitikinus, kad statybos darbus atliekantis asmuo turi galiojantį skaidriai dirbančiojo ID?

Skaidriai dirbančio asmens ID neturėjimas yra laikomas nelegaliu darbu atliekant statybos darbus.

Šiuo atveju statytojui (užsakovui) - juridiniam asmeniui skiriama nuo 3 iki 12 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį.

Statytojui (užsakovui) - juridiniam asmeniui, jau baustam už šį pažeidimą per pastaruosius 2 metus, už pakartotinai padarytą pažeidimą skiriama nuo 6 iki 24 Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos dydžių bauda už kiekvieną nelegaliai dirbusį asmenį.

Atsakomybė taikoma ir fiziniams asmenims:

Nelegalus darbas atliekant statybos darbus statytojui (užsakovui) fiziniam asmeniui užtraukia baudą nuo 500 iki 1 100 Eur. Didesnė bauda – nuo 1 500 iki 5 000 Eur – už nelegalų darbą atliekant statybos darbus bus skiriama statytojui (užsakovui) ar jo įgaliotam rangovui fiziniam asmeniui, kuris verčiasi ūkine komercine veikla, ir statytojo (užsakovo) ar jo įgalioto rangovo juridinio asmens vadovui.

Jeigu šiuos darbus atlieka trečiosios šalies pilietis, darbdaviui – fiziniam asmeniui skiriama nuo 2 000 iki 5 000 Eur dydžio bauda. Tuo tarpu darbdavio – juridinio asmens vadovui ar kitam atsakingam asmeniui – skirtinos baudos dydis yra nuo 1 500 iki 5 000 Eur.

Šios atsakomybę numatančios nuostatos yra taikomos ir privačių fizinių asmenų, užsakančių į statybos darbų sąvoką patenkančių darbų atlikimą privačiuose asmeniniuose objektuose (butuose, namuose ir kt.), atžvilgiu.

DUK parengtas pagal SADM (<https://socmin.lrv.lt/lt/naujienos/isigalioja-skaidriai-dirbanciojo-id-ka-butina-zinoti>) ir Sodros (<https://www.sodra.lt/lt/situacijos/informacija-draudejams/id/skaidriai-dirbanciojo-id>) informaciją, atnaujintas pagal nuo 2024-07-01 pasikeitusius teisės aktų reikalavimus.